

IV. ULUSAL TURİST REHBERLİĞİ KONGRESİ DEĞERLENDİRMESİ

4-5 KASIM-2021-Mersin

Uysal YENİPİNAR

Doç. Dr. Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü,
Mersin, uysalyenipinar@mersin.edu.tr

Ahmet ATASOY

Prof. Dr. Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü,
Mersin, ahmetatasoy@mersin.edu.tr

Burhan ÇINAR

Arş. Gör. Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü,
Mersin, burhann813@gmail.com

Yusuf Çağrı TÜRKSEVEN

Arş. Gör. Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü,
Mersin, turksevecagri@mersin.edu.tr

GİRİŞ

Kongreler, alanındaki uzman kişileri bir araya getirerek akademik konuların kapsamlı yönleriyle görüşüldüğü bilim şölenleridir. Belli aralıklarla gerçekteşirilen bu şölenlerde sunulan bildiriler ilgili kitaplarda toplanarak toplumun faydalanabileceği bir esere dönüştürölmektedir. IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi 4-5 Kasım 2021 tarihleri arasında Mersin Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümü tarafından düzenlenmiştir. COVID-19 Salgını etkisi devam ettiği için kongre çevrimiçi olarak gerçekteşirölmüştir. Kongre'nin ilk günü öğleden önceki açılış konuşmalarını Mersin Üniversitesi Rektörlüğü adına Rektör Yardımcısı Prof. Dr. M. İsmail YAĞCI, Turizm Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet ATASOY, Türkiye Turist Rehberleri Birliği Kurucusu Sayın M. Zeki APALI ve Kurucu Yönetim Kurulu Üyesi Cenk CENGİZ katılmışlardır. Kongre programında Turist Rehberliği mesleğinin farklı yönlerini araştıran 36 bildiri sunulmuştur. Kongrenin birinci günü üç, ikinci günü 6 oturum düzenlenmiştir. Oturumlara katılan dinleyici ve izleyici oranı 90 kişiye kadar yükselmiş ve 40 kişinin altına düşmemiştir. Kongrede sunulan sözlü bildiriler IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Bildiriler kitabı dijital olarak yayınlanmış ve katılımcılarla paylaşılmıştır. IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Bildiri Kitabında kongrede sözlü olarak sunulan bildirilere yer verilmiştir. Bildiri konularını on temel başlık altında sınıflandırmak mümkündür: Turist rehberlerinin davranışsal özellikleri, turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutum ve davranışları, turist rehberlerinin örgütsel davranışları, turist rehberliği eğitiminin niteliği ve yapısı, Covid-19 salgını, turizm ve turist rehberliği, kültür ve turizm, inanç turizmi, turizm ve turist rehberliğinde dijitalleşme, coğrafya ve doğa tabanlı turizm, turizmin diğer alanları ile ilgili çalışmalar şeklinde gruplandırılmıştır.

IV. Ulusal Turist Rehberi Kongresini açılış konuşmasını Mersin Üniversitesi Rektörü adına Prof. Dr. İsmail YAĞCI gerçekteşirmiştir:

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Değerlendirmesi 4-5 Kasım-2021-Mersin

“Çok kıymetli Turizm Fakültesi Dekanım, Değerli Kongre Katılımcıları, Turizm Rehberliği Bölümü Akademisyenleri ve Sevgili Öğrenciler, Üniversitemizin, Turizm Fakültesine bağlı Turizm Rehberliği Bölümünce Çevrimiçi düzenlenen 2021 yılı, IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresini katkılarınız ve katılımlarınızla onurlandırdığınız için sizlere çok teşekkür ederim. Hepiniz hoş geldiniz, onur verdiniz günümüzde üniversiteler, toplumun sosyolojik olarak gelişmesinde yenilikçi dönüşümde, önemli rol oynayan eğitim-öğretim kurumlarıdır. Türkiye aynı zamanda bir turizm ülkesidir. Tarihi, arkeolojik ve kültürel miras değerleri açısından oldukça zengin bir ülkedir. Turist Rehberlerinin iyi yetiştirilmiş ve kendini geliştirmiş olması ülkelerin pozitif imaja sahip olmalarında önemli bir etkidir. Bu ilkedan hareketle 2015 yılında Üniversitemizin Turizm Fakültesinin Turizm Rehberliği Bölümü açılmıştır. 2016 yılında da Turizm Rehberliği Anabilim Dalı açılmıştır. Bölüm mezunları sektöre, ilgili bilim alanında bilimsel eserlerin çoğalmasına katkı sunacaklardır. YÖK Atlas 2021 verilerine göre Bölüm; toplam 386 öğrenciye sahiptir. Doluluk oranı % 100 olup, başarı oranı Türkiye’de Fakülte bünyesinde yer alan ve devlet üniversitelerine bağlı 24 Bölüm arasında burssuz taban puanı başarı sırasına göre 9. Sırada yer almaktadır. Taban puanı 317 tavan puanı ise 375’tir. Akademik personel sayısı; bir profesör, 2 doçent ve bir doktor öğretim üyesi olmak üzere 4 kişidir. Turizm Rehberliği Bölümü Mersin Üniversitesinin yeni bölümlerinden biridir. Kuruluşundan itibaren oldukça aktif çalışan, güçlü bir akademik kadroyla turizm rehberliği doktora kongre, konferans, uygulama gezileri, öğrencileri deneyimli rehberlerle buluşturma, rehberler günü ve turizm haftası kutlamaları gibi sosyal etkinlikleri gelenek haline getirmiştir. Öğrencilerimiz uygulama gezileri ve stajlarla pratik yapma olanaklarına sahip olup, meslek kuruluşları ile sektörü tanıyıp güçlü iletişimler kurmaktadır. Bizler üniversite yöneticileri olarak aktif çalışan bölümlerimizin kadro taleplerini, uygulama gezileri için ulaşım aracı, şoför vb. gereksinimlerini, etkinliklerini her zaman olduğu gibi desteklemeye devam edeceğiz. IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresine sunulan bildirimlerin, Turizm Rehberliği Mesleği alanındaki bilimsel yazına değerli katkılar sunacağı inancıyla, kongrenin başarılı geçmesini diliyor, siz değerli katılımcılara başarılar diliyorum. Organizasyonda emeği geçen başta Turizm Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Ahmet ATASOY ile Turizm Rehberliği Bölüm Başkanı Doç.Dr. Uysal YENİPINAR ve Bölüm akademisyenlerini kutluyor ve teşekkür ediyorum.”

Kongrenin Davetli Birinci Konuşmacı Konuşma Zeki APALI ve Konuşma Metni

Türkiye Turist Rehberleri Birliği (TUREB) Ankara Kurucu Başkanı Ahmet Zeki APALI olmuştur. Apalı, “*Turist Rehberliğinde Akademik ve Pratik Alanlar Arasındaki İletişimsizlik ve Mesleğin Kriz Zamanlarındaki Riskler Karşısında Güvencesizliği*”, konu başlıklı bir sunum gerçekleştirmiştir. Apalı sunumunda; Türkiye’de Turist Rehberliği Eğitimi değerlendirmiştir. Apalı sunumunda; Rehberlik öğreniminin günümüzde yüksekokuldan fakülteye, tezli/tezsiz yüksek lisans programlara kadar neredeyse yüze yakın ayrı eğitim programlarında yürütüldüğüne dikkat çekmiştir. 2020 yılı istatistik verilerine göre, 20’si devlet 5’i vakıf üniversitesinde olmak üzere 25 ön lisans; 38 lisans; 11 tezli 9 tezsiz yüksek lisans ile 1 doktora programında turist rehberliği eğitimi verilmektedir. Dışarıdan bakıldığında çok sayıda rehberlik öğretim programı olması insanlara bu mesleğin çok önemli olduğunu düşündürmektedir. Apalı kişisel olarak rehberlik eğitiminin önemli olduğuna inandığını ancak, mesleğin önemi ile eğitim-öğretim kalitesi ve olanakları gözden geçirildiğinde program sayısının nicel bir artışa yol açtığını dile getirmiştir. Bu olumsuz tabloyu değiştirmek için profesyonel rehberler ve akademik personelin birlikte hareket etmesi gerektiğinin vurgulamıştır. Türkiye’nin uzun vadeli turizm politikalarına uygun, sahaya nitelikli mezunlar kazandırmak için ortak çaba içerisine girilmesini önermiştir. Turist Rehberleri Birliği Başkanlığı görevini yürüttüğü dönemlerde araştırma görevlisi kadrolarında yer alan rehber unvanlı genç meslektaşların anket, araştırma, inceleme vb. konulardaki taleplerine çok hızlı cevap verip destek olduklarını belirtmiştir. Akademisyenlerin gelecekte donanımlı rehberler yetiştireceklerine inandık. Ancak

üst politikalarda gücümüzün yetmediği, aşamadığımız noktalar olmuştur. Diğer yandan akademiye geçiş yapan meslektaşlarımızdan bir kısmının önceliğinin mesleğe katkıdan çok akademik kariyerlerinin geliştirilmesi yönünde olunca, akademi-saha dengesinin oluşturulması mümkün olmamıştır. Genel olarak rehberlik bölümlerinde görevlendirilen kadrolar incelendiğinde, akademisyenlerin rehberlik uzmanlık derslerini yürütebilecek donanımına sahip olma yerine, müfredata mevcut hocaların uzmanlık alanlarına göre ders konularak şekillendirilmiş olduğu görülmektedir. Bu durum farklı sorunlar ortaya çıkarmıştır. Bu ve benzeri sorunların ortadan kalkması için alınması gereken önlemler şunlardır:

1. Devlet adına Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ülkenin kültür ve turizm politikalarını tüm taraflarla birlikte oluşturması ve resmileşen politikanın akademi ve rehberlerce birlikte uygulanmasıdır.
2. Turizm Rehberliği Bölümlerinde saha ve akademi hakimiyeti olan akademisyenlere daha fazla kadro verilmesi gerekmektedir. Bu özelliklere sahip kişilerin artırılması ve ilgili bölümler ve meslek kuruluşları arasında köprü kurulmasını kolaylaştıracaktır.
3. Mesleki dersler başta olmak üzere uygulamaya yönelik programlarda sahadan destek alınması önemlidir. Üniversitelerin uzmanlık gerektiren derslerinin alan uzmanı tarafından yürütülebilmesi için profesyonel rehberler görevlendirebilmesine yetki tanınması ve meslek kuruluşlarının bu konuda yardımcı olması gerekmektedir. Yabancı dil konusunda da sahadan destek alınması yolunun açılması bölümlerin işini kolaylaştıracaktır. Böylece öğrencilerin alanda uygulayabilecekleri tarzda yabancı dil öğrenmeleri kolaylaşacaktır.
4. Öğrencilere teorik anlatma yeterli değildir: Rehberlik mesleği doğası gereği deneyimlemeyi, yaşayarak öğrenmeyi de gerektirir. Bu sebeple okullardan en temel dersleri en yüksek puanlarla bitirmiş olsalar bile genç rehberler sahaya çıktıklarında bambaşka bir ortamla karşılaşacaklardır. Buna hazırlık adına öğrenim gördüğü dönemde staj ya da deneyim kazanma adı altında ilgili acentalarda, belirli turlarda yer almalı, gerçek anlamda staj yapmaları sağlanmalıdır.
5. Mesleğin kendi içinde ciddi zorlukları mevcuttur: Normal işlerde olduğu gibi sabah mesainin başlayıp akşam üzeri belirli bir saatte çalışmanın bitmesi söz konusu değildir. Tur programının sağlıklı ilerlemesi, gün ışığında yapılabilmesi, ziyaret yerlerindeki yoğunlukların takip edilerek en uygun zamanın denk getirilmeye çalışılması, grup üyelerinin memnuniyetini yüksek tutmaya çalışırken zihinlerinde de kalıcı bilgiler bırakmaya özen gösterilmesi gerekmektedir.
6. Alt tedarikçilerin yarattığı sorunlar: Bayram, tatil vb. özel zamanlarda çalışılıyor olması rehberin stresini arttıran faktörlerdir. Bu ve benzeri sorunların üstesinden gelmek için çelik gibi sağlam bir irade ile sıkı kondisyona ihtiyaç vardır. Bu zorluklara göğüs germeyi kolaylaştırmak için; turist rehberliği stratejik bir meslek olarak görülüp, ağır meslekler sınıfına dahil edilerek sosyal güvenlik ve emeklilik işlemlerinde pozitif düzenlemeler yapılmalıdır.
7. Sektör ve Meslek Grubu Krizlere Dayanıksızdır: Turizm sektörü kırılgan bir yapıya sahiptir. Rehberlik mesleği de kırılgan ve çok hassastır. Yurt içi ve dışında yaşanan siyasi dalgalanmalar, ekonomik krizler, savaşlar sektörü çok hızlı etkisi altına alır. 1990'lu yıllardan günümüze kadar yaşanan iki Körfez Savaşı, ekonomik krizler, Rusya ile olan uçak krizi ve en son tüm dünyayı etkileyen Covid-19 nedeniyle yaşanan daralma sektörün içindeki her kesimi derinden etkilemiştir. Krizler ve en ufak olumsuz durumlarından turist rehberliği mesleğinin ilk etkilenen kesim olduğu bilinmektedir. Meslek olarak ülkenin tanıtım yüzü kabul ettiğimiz rehberlerin iş güvenceleri yoktur. Normal dönemlerde çalışıp kazandıklarının bir kısmını gelecekteki olumsuz süreçleri tahmin edip bir iktisatçı bilgisi ile birikim yapmaları gerekmektedir.

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Değerlendirmesi 4-5 Kasım-2021-Mersin

8. Ülkemizde dış etkileri tahmin etmek pek mümkün olmadığından kriz ortamlarında işsiz, orta yerde kalan çok sayıda rehber, özellikle mesleğe yeni atılanlar zor durumda kalmıştır. Okul eğitimlerine, sahada karşılaşılan bu ve benzeri olumsuzluklara karşı okullarda bilgiler verilmeli ve öğrenciler gerçek dünyaya hazırlanmalıdır. Kamunun da rehberliği stratejik bir meslek grubu olarak ele alması, kriz ortamlarında sahadan kaçışı engelleyecek asgari yaşam kriterlerine uygun destek vermesi gerekir. İnsanın yaşamını idame ettireceği mesleği seçerken o meslekle ilgili sorgulamaları olur. Ben de düşünürdüm *“rehberlik ne kadar geçmişe sahip, Türkiye’de geleceği var mı, hayattan beklentilerimi karşılayacak maddi manevi standartları karşılar mı vb”* diye... Sonra yazılı kaynaklarda mesleğin resmen adının kamu idaresince ortaya çıkarıldığı dönemin 1890 yılları yani Osmanlı’nın sonlarına doğru olduğunu gördüm. Bir gün okulda kıymetli hocam Prof. Dr. Şadan GÖKOVALI’ya sordum, *“ilk rehber sizce kim ya da kimlerdi”* diye... Muzip bir gülümseme ile *“Adem babamız”* dedi ve *“cennetten dünyaya gönderildiklerinde elinden tuttuğu gibi etrafta ne olduğunu hem görmek hem de göstermek üzere Havva anamızı gezdirdi, ona rehberlik etti”* şeklinde ilave etti. Anlatmak istediği mesleğin insanlık tarihi kadar eski olduğuydu. Değişen koşullar, gelişen ulaşım ve haberleşme olanakları, modern yaşam anlayışı içinde gezme, görme ve dinlenme amaçlı farklı yerlere seyahatler sektöründe rehberlik mesleğini daha da önemli hale getirmiştir. Bu açıdan rehberliğin önemi artarken başka kesimler seyahat ve tur organizasyonlarında rehberlerin yaptığı işi küçümsemeye hâttâ gereksiz bir maliyet unsuru olarak görmeye, kamuoyunu bu yönde etkilemeye başlamıştır. Oysa kendi içinde mücadele yerine turizm pastasının büyütülmesi için çaba göstermek her kesimin daha sağlıklı gelişmesine, refahını arttırmasına yetebilirdi.

9. Sahada bunlar olurken akademide de durum aslında pek farklı değildir. Gördüğümüz kadarıyla yeterli altyapısı, imkânları olmayan üniversiteler kurtuluşu turizmde görmüş ve ilk olarak rehber yetiştirmeye karar vermişlerdir. Bir ara sınavsız geçiş hakkı tanınan yüksekokullar, lisans programları ve uzaktan öğretim programlarının sayısı hızla artmıştır. Daha birkaç hafta önce yolda beni görüp tanıyan ve yanıma gelen tezsiz yüksek lisans mezunu bir rehber adayıyla ayaküstü sohbetimizde, *“hangi dersleri aldınız, hocalarınız kimlerdi”* diye sorduğumda *“hocam, ben sanat tarihi, arkeoloji, ikonografi gibi dersleri zor olur geçmesi diye almadım”* deyince, *“bunlar zaten zorunlu dersler değil mi”* dedim. Aldığım cevap *“hayır, hepsi seçmeli ders oldu”* yanıtını aldım. Bu durumda rehberlik mesleğini yapması beklenen kişilerin asgari kriterler ışığında alacağı öğrenime göre mezun edilmesi beklenirdi. Bu ve benzeri durumlar nitelikli turist rehberlerini üzmektedir. Burada kişisel kaygılarımızın önüne memleket turizminin geleceğini koymalı, uzun vadeli düşünmeliyiz. Akademi ve sahanın ortak tavrı ile kamu otoritesinin de ikna edilmesinin -uzun sürse de- daha kolay, anlamlı ve yararlı olacağını düşünüyorum.

IV.Ulusal Turist Rehberliği Kongresi’nin oturumlarında çalışılan konu başlıklarını inceleyince, bu işlerin artık akademide daha ciddi ele alındığını gördüm ve büyük memnuniyet duydum. Elbette *“hiç sorun yoktur, her şey toz pembedir diyemeyiz”* ama turizm sektörünün belkemiğini oluşturan bir meslek grubu ile o grubun yetiştirilmesini sağlayan akademi dünyası el ele vermelidir. Zira konu, öncelikle turizm açısından dünyanın en değerli ülkesi Türkiye’nin doğru, kalıcı, sürekliliği sağlanmış bir şekilde tanıtılması ve gelişim göstermesi çabası olup bu konu hepimizi ilgilendirmektedir.

Kongrenin davetli ikinci konuşmacı konuğu TUREB kurucu yönetim kurulu üyesi Cenk CENGİZ, Turist Rehberlerinin dünü-bugünü ve Rehber Seyahat Acentaları ilişkileri, Paket Turlarda Rehberlerin karşılaştıkları sorunları dile getirmiştir.

BİRİNCİ GÜN OTURUMLARININ DEĞERLENDİRMESİ (4 KASIM 2021 PERŞEMBE 13:00-17:45)

Kongrenin birinci günü 4 Kasım Perşembe günü, sabah açılış ve program konuklarının sözlü sunumlarına ayrılmıştır. Kongre oturumları öğleden sonra başlamış olup üç oturum gerçekleştirilmiştir. Birinci ve ikinci oturumda 4'er'den 8 bildiri sunulmuştur. Üçüncü oturumda üç bildiri sunulmuştur. Birinci gün oturumları saat 13:00'te başlayıp, 17:45'te sona ermiştir.

Birinci Oturum Değerlendirmesi (13:00-14:05): IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresinin ilk oturumları 4 Kasım 2021 tarihinde perşembe günü öğleden sonra 15:30-16:30 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öğleden sonraki ilk oturumda dört bildiri sunulmuştur. İlk oturum başkanlığını Prof. Dr. Orhan AKOVA yürütmüştür. Birinci Gününü ilk Oturumu Bildiri Başlığı; “*Turist Rehberlerinin Sorunları ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Beklentiler*” olmuştur. Arş. Gör. Zehra SALTİK ve Prof. Dr. Orhan AKOVA tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışma, profesyonel turist rehberlerinin yaşadıkları sorunları ve gelecekte beklenenleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre rehberler yaptıkları mesleğin kariyer yolunun açık olduğunu düşünüyor, çünkü her daim değişime, yeniliğe ve uzmanlaşmaya açıktır. Akıllı teknolojilerin gelişmesinin kendilerini çok korkutmadığı, zira teknolojinin insan ilişkilerinin yerini alamayacağı için rehberlere gereksinim duyulacağı ifade edilmiştir. Ancak mesleğin geleceği konusunda genel bir karamsarlık olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak örgütlenmenin zayıf olması, karar mekanizmalarına rehberlerin dâhil edilmemesi, yasaların sık sık değişmesi gösterilmiştir. Birinci oturumun ikinci bildirisinin konu başlığı ise; “*Turist Rehberliğinde Yorumlama: Kavramsal Bir Değerlendirme*” isimli çalışmadır. Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÜLKÜ tarafından hazırlanmış ve sunulmuştur. Bildiride, farklı ülkelerde mesleklerini icra eden turist rehberlerinin yorumlayıcı özelliğinin turist memnuniyeti, turistlerin bilgi kazanımı, davranışsal niyetleri ve destinasyona yönelik sadakat üzerinde etkili olduğuna yer verilmiştir. Turist rehberlerinin yorumları sayesinde ziyaretçilerin seyahat öncesinde sahip oldukları bilgilerin zenginleştiği ve ziyaret edilen yer ile ziyaretçi arasında bir bağ kurulduğu, ziyaretçilerin sonraki seyahatlerinde rehberli turları tercih etme isteği üzerinde de etkili olabilmektedir. Yorumlamanın uygun bir üslup ve iletişim becerisi ile yapıldığında ziyaretçilerin dünya görüşünü değiştirip düşünce yapılarını zenginleştirebileceği anlaşılmıştır. Özellikle doğal alanlarda yapılan gezilerde, turist rehberinin doğa ve çevre bilincindeki yorumları ziyaretçilerin çevreye daha duyarlı bireyler olmasını sağlayabilmektedir. Kültürel ve çevresel anlamda sürdürülebilir turizm için turist rehberlerinin yorumlama özelliği önemli bir role sahip olduğuna dikkat çekilmiştir. Üçüncü bildiri “*Turist Rehberlerinin Sosyal Sorumluluk Anlayışı Üzerine Bir Araştırma*” olup Dr. Öğretim Üyesi Nil SONUÇ tarafından hazırlanıp sunulmuştur. Bildiride; sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk kavramları ve uygulamaları günümüzde her alanda olduğu gibi turizm endüstrisini de etkilediğine yer verilmiştir. Turist rehberlerinin farkındalık ve entelektüel düzeyleri bakımından Türkiye’de çoğu zaman turizm endüstrisinin stratejik kararlarında ağırlığı ihmal edilen ancak bir o kadar da önemli bir paydaşıdır. Turist rehberi özünde; “*sosyal sorumluluk*” konusundaki en önemli rolünü ülke tanıtımını hakıyla yaparak zaten kanıtlayan bu özverili mesleğin temsilcileri, turizmin sosyal sorumluluk açısından yüklendiği rolün aslında en önemli paydaşlarından biridir. Çalışmada katılımcı rehberler ile ilgili bir genelleme yapıldığında turist rehberlerinin sosyal sorumluluk konusundaki algı ve farkındalık düzeylerinin, kendine ve topluma karşı ve sorumluluk bilincinin yüksek olduğu, kültürel mirası koruma ve doğru tanıtım bilincinin yüksek olduğu bulgulanmıştır. Öneri olarak dünyadaki sosyal sorumluluk içerikli turlardan örnekler incelendiğinde uluslararası tur operatörlerinin sosyal sorumluluk içerikli turlarında Türkiye rotalarının da kullanıldığı bulgulanmıştır.

4 Kasım Perşembe günü üçüncü ve sonuncu bildiri konu başlığı; “*Rehberlerin Akademiye Geçme Nedenleri ve İş Doyumları*” olarak belirlenmiştir. Bildiriyi Sibel KÖZ - Doç. Dr. Canan TANRISEVER birlikte hazırlamışlardır. Rehberlerin rehberlik mesleğinden akademiye neden

geçtikleri merak edilen ancak araştırılmamış bir konudur. Bir mesleğin bırakılıp yerine ilgili başka bir mesleğin seçilmesinin ardındaki sebeplerin araştırılmasının ilgili alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda bir mesleği bırakıp başka bir mesleğe yönelmenin gerekçelerini araştırmak, hem mesleğin algılanan olumlu ve olumsuz yönlerini yansıtması hem de olumsuzlukların giderilmesi adına geliştirilen önerilerin bilimsel bilgi ile desteklenmesini sağlamaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların akademiye bilim insanı olma, gençlere eğitim verme ve kişilik haklarına yönelik isteklerinden dolayı tercih ettikleri görülmektedir. Nedenlerin ortalama puanına bakıldığında sırasıyla; gençlere öğretme isteği, bilim insanı olma isteği ve kişilik hakları rehberlikten akademiye geçişin nedenlerini oluşturmaktadır. Diğer nedenler arasında özlük haklarının da yer alması bir anlamda rehberlik mesleğinin olumsuz şartlarından etkilendiklerinden mesleği bırakma veya farklı bir mesleğe yönelme niyeti içerisine girdiğini gösteren bu çalışmaları destekler niteliktedir. Genel iş doyum ve memnuniyet oranlarına bakıldığında ise, katılımcıların genel iş doyum ve memnuniyetlerinin akademisyenlikte daha yüksek puanlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada rehberlik mesleğinden akademiye geçmek yalnızca rehberlik mesleğinin olumsuz şartlarından kaynaklanmadığından, rehberlik mesleğini tam olarak bırakmanın söz konusu olmadığı görülmektedir. Rehber akademisyenlerin rehberlikteki doyumlarının orta seviyede olduğu ve bunu en fazla etkileyen durumun gelecek kaygısı olduğu bulgulanmıştır.

4 Kasım 2021 Perşembe İkinci Oturum Değerlendirmesi (14:15-15:15): İkinci oturumun başkanlığını Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde görev yapan Doç. Dr. Lütfi ATAY yönetmiştir. İkinci oturumda sunulan ilk olarak: *“Rehberlik Mesleğinde Kariyer Kararının Mesleğe Etkileri: Bir Derleme”* isimli bildiri sunulmuştur. Çalışmanın amacı, turist rehberlerinin kariyer kararlarının mesleğin sürdürülebilirliğine olası etkilerini ortaya koymak olarak ifade edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda literatürdeki ilgili çalışmalar incelenmiştir. Sonuç olarak, üniversitelere turizmin değişen eğilimlerine göre müfredat uygulaması ve öğrencilerin mesleği staj yaparak tanımaları gerektiği öneri olarak sunulmuştur. Oturumun ikinci bildiri başlığı ise; *“Turist Rehberliği Lisans Öğrencilerinin Eğitim Memnuniyeti ve Mesleği İcra Etme Niyetlerinin Belirlenmesi”* olmuştur. Bildiri Yüksek Lisans Öğrencisi Kemal Can GÜNER ve Doç. Dr. Sevda BİRDİR tarafından hazırlanmıştır. Turist rehberliği lisans öğrencilerinin öğrenim gördükleri kuruma olan memnuniyetleri ve öğrencilerin turist rehberliği mesleğini daha sonraki yaşamlarında yapıp yapmayacaklarını belirlemek çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda, eğitim memnuniyeti ile mesleği icra etme niyetleri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. İkinci oturumun üçüncü sunumunda *“Covid-19 Pandemisinde Erasmus+ ile Eğitim Alan Turizm Rehberliği Öğrenci Görüşleri”* isimli bildiri sunulmuştur. Bildiri Arş. Gör. Yakup ERDOĞAN- Arş. Gör. Dilara Eylül KOÇ tarafından hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı, pandemi sürecinde uzaktan eğitim sırasında yurt dışında eğitim alan öğrencilerin görüşlerini ortaya çıkarmak olarak ifade edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, uzaktan eğitim öncesi oryantasyon ve ön bilgilendirme toplantılarının yapıldığı buna bağlı olarak da eğitim planlamasının iyi bir şekilde yapıldığı anlaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde yazılım ve donanım gibi teknolojik altyapının yeterli olduğu gibi öğretim elemanlarının da bu sürece kolayca adaptasyon sağlayarak süreç içerisinde yeterli oldukları ortaya konulmuştur. Birinci günün ikinci oturumundaki dördüncü ve son bildirisinde *“Turist Rehberliği Programlarındaki Öğretim Elemanlarına ve Öğretim Planlarına Yönelik Bir Değerlendirme”* isimli konu başlığı araştırılmıştır. Çalışmayı Doç. Dr. Lütfi ATAY, Arş. Gör. Alparslan GÜVENÇ, Sedat BOZDOĞAN isimli üç akademisyen birlikte hazırlamışlardır. Çalışma, örgün eğitim kapsamında lisans ve ön lisans programlarının durumu; müfredat, dil eğitimi ve öğretim elemanı yeterlilikleri bakımından ele alınarak, mevcut sorunların tespit edilmesi amaçlanmış ve tespit edilen bu sorunlara dair çözüm önerileri sunulmuştur. Sonuç olarak, dil eğitimi ve öğretimi konusunda bazı sıkıntıların olduğu ortaya konmuştur. Bu bağlamda mevcutta var olan teorik derslerin, öğrencilerin pratik konuşma becerisi

sağlayabileceği şekilde öğretim yöntemleri ile güncellenmesi dil yeterliliği ve mezunların mesleğe kazandırılması bakımından olumlu bir etki yapacağı düşünülmektedir.

İkinci Oturumda Üçüncü Bildirinin Değerlendirilmesi; “*Turist Rehberlerinin Sosyal Sorumluluk Anlayışı Üzerine Bir Araştırma*” olup Dr. Öğretim Üyesi Nil Sonuç tarafından hazırlanmıştır. Özünde; “sosyal sorumluluk” konusundaki en önemli rolünü ülke tanıtımını hakkıyla yaparak zaten kanıtlayan bu özverili mesleğin temsilcileri, turizmin sosyal sorumluluk açısından yüklendiği rolün aslında en önemli paydaşlarından biridir. Turist rehberlerinin sosyal sorumluluk konusundaki farkındalık düzeylerini ortaya koymakta ve aynı zamanda akademinin ve turizm endüstrisinin yeni nesil turizmin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşması yolunda önemli ipuçları sağlamaktadır. Turizm endüstrisinde sürdürülebilir sosyal sorumluluk uygulamalarına yönelik politika ve planlama yapabilmek için, sahadaki uygulamadan birinci elden haberdar olan turist rehberlerinin, turizm endüstrisinin bir paydaşı olarak, turistle yakın iletişimde olması nedeniyle yönlendirici güç sahibi olması avantajının turizmde kullanılması önerilmektedir.

4 Kasım 2021 Perşembe Son Oturum Değerlendirmesi (15:30-17:45):

Sabah 10:00-11:00 saatleri arasında iki oturum 8 bildiri sunumu gerçekleştirilmiştir. Öğleden sonra 13:00-16:30 saatleri arasında 6 oturumda 24 bildiri sunumu gerçekleştirilmiştir. Birinci oturum ve ilk sunulan bildiri başlığı: “*Rehberlerin Akademiye Geçme Nedenleri ve İş Doyumları*” olarak belirlenmiştir. Sibel KÖZ ve Doç. Dr. Canan TANRISEVER tarafından hazırlanmıştır. Bildiride; rehberlerin akademiye geçiş nedenleri; gençlere öğretme isteği, bilim insanı olma isteği ve kişilik haklarının korunması olarak bulgulanmıştır. Bu çalışmada, akademinin özünü oluşturan bilim insanı olma isteği ve gençlere öğretme isteğine diğer nedenler arasında daha fazla yer verildiği görülmüştür. Aynı zamanda diğer nedenler arasında özlük haklarının da yer alması bir anlamda rehberlik mesleğinin olumsuz koşullardan etkilenmesi, mesleği bırakma veya farklı bir mesleğe yönelme niyeti içerisine girdiğine dair alınan yanıtların önceki çalışmaları destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Genel iş doyum ve memnuniyet oranları ise, katılımcıların genel iş doyum ve memnuniyetlerinin akademisyenlikte daha yüksek puanlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada rehberlik mesleğinden akademiye geçmenin rehberlik mesleğinin olumsuz şartlarından kaynaklanmadığı, rehberlik mesleğini tam olarak bırakmanın söz konusu olmadığı mesleğini belli aralıklarla yapabileceği anlaşılmıştır. Üçüncü oturumda dört bildiri sunulmuştur. Başkanlığını Doç. Dr. Canan TANRISEVER yürütmüştür. Oturum; inanç turizmi konularını kapsamaktadır. Birinci sunum Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR ve Yüksek Lisans Öğrencisi Cemile YÜCEL tarafından hazırlanan, “*Mersin Kent Merkezindeki Türbelerin İnanç Turizmine Kazandırılması*” konulu bildiridir. Araştırmada nitel araştırmanın keşifsel araştırma kapsamında, alana yönelik gözlem, görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Bu amaçla, Mersin kent merkezinde farklı mahallelerde yer alan türbe, makam ve mezarlar mahalle muhtarları ve sakinleri ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilerek eserler ve ziyaretçiler, ziyaret günleri ve pratikleri konulara ilişkin bilgiler edinilmiştir. Araştırma bulgularından; yerel halkın bu türbeleri yılın belli günlerinde veya yıl boyunca ziyaret edip dilekte buldukları tespit edilmiştir. Kent merkezine yakın mahallelerde yer alan türbe ve yatırların çoğunun, mahalle sakinlerinin ilgisiyle yaşatıldığı bilinmektedir. İlgili belediyelerce eserlerin bakım ve onarım, çevre düzeni ve temizliği düzenli yapıldığı takdirde ilgili mahalleleri kapsayan günübirlik Mersin kent içi inanç rotası hayata geçirilebilecektir. Üçüncü oturumda ikinci bildirinin konusu; “*Silifke ve İznik Ekümenlik Konsil Kararları ve Sonuçlarıdır*”. Bildiri Doç. Dr. Uysal Yenipınar ve Yüksek Lisans öğrencisi Gizem DERİNALP tarafından hazırlanmıştır. Çalışmada IV. yüzyıldan itibaren siyasi otoritenin din üzerinde belirleyici ve yönlendirici bir rolü, devletin baskısı sebebiyle o zamana kadar çok fazla gündeme gelmeyen teolojik konular Anadolu’da kurulan konsillerde nasıl tartışıldığı ve sonuçlarına yer verilmiştir. Konsiller sayesinde

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Değerlendirmesi 4-5 Kasım-2021-Mersin

Hıristiyanlık inancı özgür ortamda tartışılmaya başlanmıştır. Bu sorunlar, dönemin siyasi birlik ve bütünlüğünü gözetken imparatorların müdahalesi ve genellikle onların iradesi doğrultusunda kararlar alan Konsillerde çözülmeye çalışılmıştır. Teolojik tartışmaların sonlandırılması ve çoğunluğun kabul edebileceği bir inanç formülü üzerinden din birliğinin sağlanması amacıyla toplanan bu Konsillere siyasi otoritenin müdahil olması, Hıristiyanlığın iman esaslarının ağırlıklı olarak siyasi otoritenin iradesi doğrultusunda oluşturulmasına neden olmuştur. Diğer yandan ağırlıklı olarak teolojik görüş farklılıklarını gidermek amacıyla toplanan bu konsiller, devlet ve toplum arasında yeni bir iletişim kanalının doğmasını sağlamıştır. Siyasi otoritenin kontrolü altında toplanan bu Konsillere katılan piskoposlar, görevli buldukları kentlerde konsil kararlarının uygulayıcısı ve takipçisi olmuştur. Bu durum bir yandan toplumun devlete entegrasyonunu sağlarken, diğer yandan siyasi otoritenin din üzerinden toplumu kontrol etmesinin de önünü açmıştır. Oturumun üçüncü bildiri yazarı Sayın Dr. Öğr. Üyesi Gül Nihan GÜVEN YEŞİLDAĞ COVID-19 salgını sebebiyle bildiriye tamamlayamamış ve sunamamıştır. Kendisine kongremize ilgisi için teşekkür ediyor ve acil şifalar diliyoruz. Sunumlar sırasında herhangi bir teknik arıza veya sorunla karşılaşılmamıştır.

İKİNCİ GÜN OTURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

(5 KASIM CUMA 2021 10:00-17:45)

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresinin İkinci Günü 5 Kasım 2021 Cuma:

İkinci Günün 1. Oturum Değerlendirmesi (10:00- 11:00): IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi'nin ikinci gün ilk oturumunu Çanakkale Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde görev yapan Doç. Dr. Şefik Okan MERCAN yönetmiştir. Oturumda sunulan ilk bildiri Sn. Abidin Can AKTAŞ, Onur AKGÜL ve Dr. Öğretim Üyesi Sinan GÖKDEMİR tarafından hazırlanan "*Turist Rehberlerinin Coğrafi İşaretlere Yönelik Farkındalıkları*" isimli bildiri olmuştur. Kırsal kalkınmayı desteklediği düşünülen coğrafi işaretli ürünlerin, tur sırasında turist rehberleri tarafından kullanılıp kullanılmadığını belirlemeyi amaçlayan bildiride; bilgi verme görevi bulunan turist rehberlerinin coğrafi işaretli ürünleri kısmen bildiği ve bilinen bu ürünlerin tanıtımının yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Çanakkale, Balıkesir ve Tekirdağ bölgesinin bu ürünlerin tanıtımı için gastronomi turları düzenlenmesi gerektiği öneri olarak vurgulanmıştır. Sn. Beste DEMİR ve Doç. Dr. Serkan TÜRKMEN tarafından hazırlanan "*Turist rehberlerine Yönelik Algılanan Etik Davranışın Davranışsal Niyet Üzerine Etkisi*" isimli ikinci bildiride, turist rehberlerinin etik değerlere uyma düzeyleri ve algıladıkları etik davranışların davranışsal niyet üzerindeki etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Kendi meslek yasası bulunan turist rehberliği mesleğinin kendi etik kuralları da bulunmaktadır. Çalışmanın sonucunda, etik kuralların iyi bilinmesi gerektiği ve bunun üniversite yıllarında kazandırılmasının önem arz ettiği ortaya konmuştur. Bu bağlamda, üniversitelerde etik ile ilgili derslerin sayılarının arttırılması gerektiği önerilmiştir. Turist rehberlerinin hizmet sunumunda özellikle tarafsız, dürüst ve doğru olmalarının turizmin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Oturumun üçüncü bildirisi Sn. Rıza ÖZTÜRK ve Doç. Dr. Işıl ARIKAN SALTİK tarafından hazırlanan "*Algılanan Dışsal Prestij, Turist Rehberlerinin Mesleki Bağlılığı ve İş Tatmini Üzerine Etkileri*" isimli bildiri olmuştur. Algılanan dışsal prestij, bir örgütte çalışan işgörenin, örgüt dışında bulunanların örgütü dışarıdan nasıl gördükleri ile ilgili düşünceleri olarak tanımlanmıştır. Turist rehberlerinin algıladıkları dışsal prestij iş tatmini ve mesleki bağlılık üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu görülmüştür. Arş. Gör. Onur AKGÜL ve Doç. Dr. Şefik Okan MERCAN tarafından hazırlanan "*Turist Rehberlerinin Kültürel Mirası Sürdürülebilir Turizm Yönünden Değerlendirilmesi*" isimli bildiri ikinci gün birinci oturumun son bildirisi olmuştur. Bildiride, yüksek turizm potansiyeline sahip olan Şanlıurfa'nın Harran ilçesinde yer alan Harran Kültür Evi turist rehberleri gözünden ele alınmıştır. Harran Kültür Evi'nin sürdürülebilir turizm açısından önemli bir noktada bulunduğu turist rehberleri

tarafından vurgulanmıştır. Yapılan SWOT analizi sonucunda, Harran Kültür Evi'nin yoğun ziyaretçi çekmesi ve yerel halk tarafından sahiplenilmesi en güçlü yönü olurken; zayıf yönünün ise bölgenin turizm altyapısının yetersizliği olarak saptanmıştır.

İkinci Günün 2. Oturum Değerlendirmesi (11:15-12:15): Kongrenin ikinci gün oturumunu Kastamonu Üniversitesi'nde Turizm Rehberliği bölümünde görev yapan Dr. Öğr. Üyesi Muharrem AVCI yönetmiştir. Kongrenin bu oturumunda, ağırlıklı olarak dijitalleşme ve teknolojiyi turist rehberliği mesleği ile ilişkilendirilen bildirimlere yer verilmiştir. Oturumun ilk bildirisini Dr. Öğretim Üyesi Ezgi KIRICI TEKELİ ve Öğr. Gör. Gülsüm TABAK tarafından hazırlanan "*Dijitalleşmenin Profesyonel Turist Rehberliği Mesleğine Etkilerinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi*" isimli bildiri olmuştur. Teknolojik gelişmelerin turist rehberliğine olan etkilerinin ele alındığı çalışmada, teknolojinin birçok açıdan turist rehberlerine olumlu yansıdığı vurgulanmıştır. Oturumda sunulan ikinci bildiri Doç. Dr. İlke BAŞARANGİL tarafından hazırlanan "*Müzelerde Dijital Teknolojiler ve Yapay Zekâ Uygulamalarına Yönelik Tripadvisor Yorumlarının İncelenmesi: Louvre Müzesi (Paris) Örneği*" isimli çalışma olmuştur. Çalışmada, dünyanın en çok turist çeken müzesi olan Louvre Müzesi'nin yapay zekâ ve sanal gerçeklik uygulamaları yönünden çok ileri olduğu ve turistler tarafından hiç olumsuz yorum yapılmadığı ortaya konulmuştur. Oturumun üçüncü bildirisinde "*21 Şubat Dünya Rehberler Günü Twitter Paylaşımlarının Değerlendirilmesi*" isimli çalışma ele alınmıştır. Dr. Öğr. Üyesi Muharrem AVCI ve Arş. Gör. Muhammed ÜSTÜN tarafından hazırlanan çalışmada, anlık iletişimin büyük önem kazandığı günümüzde 21 Şubat Dünya Rehberler günü ile ilgili atılan tweetlerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Yapılan analizlerde 19-25 Şubat 2021 tarihleri arasında toplam 36 ülkeden 153 kişinin 419 tweet attığı tespit edilmiştir. Sn. İsmail GÜNDÜZ ve Yusuf ÖZTÜRK tarafından hazırlanan "*Yeni Nesil Turist Rehberlerinin Dijital Pazarlamaya Bakış Açıkları*" isimli oturumun son bildirisinde dijital pazarlama kanallarının turist rehberliği mesleğine katkıları ve yol açtığı değişiklikler değerlendirilmiştir. Özellikle Y ve Z kuşağı turist rehberlerinin dijital bilgilerinin giderek arttığı ve dijital platformlara yönelim gösterdikleri saptanmıştır. 5 Kasım Cuma günü gerçekleştirilen oturumlarda sadece bir bildirin sunumu yapılamamış olup, toplamda sekiz bildirin sunumu başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi ortamda düzenlenen oturumlarda herhangi bir teknik aksaklık meydana gelmemiştir.

İkinci Günün 3. Oturum Değerlendirmesi: IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi'nin 5 Kasım 2021 tarihli 3. oturumunda Akdeniz Bölgesi Mağaralarının Arazi Kullanışına Göre Dağılışı, Akdeniz Bölgesi Mağaralarının Turizm Potansiyeli, Isauria Bölgesi Alternatif Tur Rotası ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi ve Nüzhediye Şelalesi'nin Ekoturizm Olanakları Açısından İncelenmesi olmak üzere 4 bildiri sunulmuştur. Başkanlığını Doç. Dr. Abdurahman DİNÇ'in yaptığı oturumda, ilk olarak Prof. Dr. Ahmet ATASOY, Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR, Dr. Öğr. Üyesi Sabri ARICI, Dr. Öğr. Üyesi Lale YILMAZ'ın birlikte hazırladıkları "*Akdeniz Bölgesi Mağaralarının Turizm Potansiyeli*" adlı bildiri Prof. Dr. Ahmet ATASOY tarafında 15 dakika içinde sunulmuştur. Bu çalışmada ATASOY, Akdeniz Bölgesi mağaralarının coğrafi dağılımlarının konu edildiği çalışmanın asıl amacı bölgedeki potansiyeli ortaya koymak ve buna dayalı turizm olanaklarına ivme kazandırmak olduğu açıklanmıştır. Ardından Akdeniz Bölgesi'nin doğal ortam özellikleri anlatılmıştır. Bu açıklamalar bölgedeki mağaraların yoğun olduğu yönünde açıklamalar şeklindedir. Ardından çalışmanın yöntemi hakkında birtakım açıklamalar yapılmıştır. Verilerin Harita Genel Komutanlığı'ndan temin edildiği çalışmada mağaraların doğal ortam özellikleri çeşitli yazılımlar kullanılarak sorgulanmıştır. Çalışmada öncelikle mağaraların coğrafi dağılışı sayısal yükseklik modeli haritası üzerinde gösterilmiştir. Ardından bulgular kısmında Akdeniz Bölgesi 0-500 m'ler yüksek basamağı, 501-1000 m'ler yüksek basamağı, 1001-1500 m'ler yüksek basamağı, 1501-2000 m'ler yüksek basamağı, 2001-2500 m'ler yüksek basamağı ve 2501-2694 m'ler yüksek basamağı olmak üzere

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Değerlendirmesi 4-5 Kasım-2021-Mersin

mağaraların coğrafi dağılışı birtakım sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Sınıflandırma sonucunda en fazla dağılışın 1001-1500 m yükselti kademesi olduğu tespit edilmiştir. Bu yükseltinin tarım dışı araziler olması, dağlık ve engebeli arazilerde olması nedeniyle turizm faaliyetine uygunluğu savunulmuştur.

Prof. Dr. Ahmet ATASOY ile Öğr. Gör. Cevat ERCİK tarafından hazırlanan “*Akdeniz Bölgesi Mağaralarının Arazi Kullanışına Göre Dağılışı*” adlı çalışmada Prof. Dr. Ahmet ATASOY tarafından 15 dakika içinde sunulmuştur. Bu çalışmada Atasoy, Akdeniz Bölgesi mağaralarının arazi kullanımına göre konu edildiği çalışmanın asıl amacının doğal turizm planlamasına veri oluşturmak olduğu savunulmuştur. Ardından Akdeniz Bölgesi’nin doğal ortam özellikleri anlatılmıştır. Bu açıklamaların bölgedeki mağara yoğunluğuna gerekçeli açıklamalar şeklinde olduğu dile getirilmiştir. Ardından çalışmanın yöntemi hakkında geniş açıklamalara yer verilmiştir. Verilerin Harita Genel Komutanlığı ile Toprak-Su Genel Müdürlüğü’nün verilerinin sayısallaştırılması yöntemiyle temin edildiği ve mağaraların lokasyonla ilgili birçok özelliği coğrafi bilgi sistemleri vasıtasıyla sorgulanmıştır. Arazi kullanım şeklinin referans alındığı bu çalışma mağaraların dağılışı orman, fundalık, kuru tarım (nadaslı), mera, kuru tarım (nadassız), sulu tarım, bağ (kuru), çayır arazilerine göre yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda alternatif turizm çeşitliliğine sahip olan bölgede turizme açılmış çok sayıda mağara olduğu açıklanmıştır. Antalya, Hatay ve Mersin şehir merkezlerinin yakınlarında bulunan mağaraların kıyı turizmini destekleyici bir unsur taşıdığı savunulmuştur. Analizler sonucunda Akdeniz Bölgesi’ndeki mağaraların büyük bir bölümü orman, fundalık ve mera araziler içinde olduğu ortaya konulmuştur.

Kemal Can GÜNER ile Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR’ın birlikte hazırladığı “*Isauria Bölgesi Alternatif Tur Rotası ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi*” adlı ortak bildiri Kemal Can GÜNER tarafından 15 dakika içinde sunulmuştur. Çalışmada özet kısmında Isauria Bölgesi diye bahsedilen yörenin anayol güzergâhı üzerinde olması nedeniyle sık sık el değişikliği yaşadığı ve bu nedenle yörenin güçlü bir kültür dokusuna sahip olduğu özellikle vurgulanmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde turizm sektörünün başlıca sorunlarına değinilmiştir. Ardından tur rotalarının yöreye sağladığı olanaklar sıralanmıştır. Kavramsal çerçeve başlığının hemen altında Isauria Bölgesi, coğrafi konumu, doğal ortam özellikleri ile tarihi dokusu irdelenmeye çalışılmıştır. Literatür başlığı altında yöre ile ilgili çalışmalar değerlendirilmiş olup, bunların çalışmaya katkısı araştırılmıştır. Çalışmanın yöntem kısmında çalışmanın amacı, çalışmanın veri toplama yöntemi ve sınırlılıkları anlatılmaya çalışılmıştır. Bildirinin bulgular kısmında Bozkır ilçesi, Ermenek ilçesi, Mut ilçeleriyle ilgili genel bilgiler verilmiş olup hemen ardından sonuç ve öneriler kısmına geçilmiştir. Isauria bölgesi olarak adlandırılan yörede birçok kanyon ve pek çok kalenin olduğu bilgisi verilmiştir. Bu bilgilerin hemen ardından doğa yürüyüşleri, fotoğraf çekimleri, dağ tırmanışı, doğa gözlemciliği gibi düşük yatırım gerektiren alternatif turizm çeşitleri için uygun yer olduğu savunulmuştur.

Doç. Dr. Abdurahman DİNÇ ile Keziban KAYABAŞI’nın ortaklaşa hazırladıkları “*Nüzhetiye Şelalesi’nin Ekoturizm Olanakları Açısından İncelenmesi*” adlı ortak bildiri Keziban KAYABAŞI tarafından 15 dakika içinde sunulmuştur. Çalışmanın giriş kısmında literatüre bağlı kalınarak şelale turizminin özelliklerinden bahsedilmiştir. Literatür bölümünde turizm ile sürdürülebilirlik ve ekoturizm, şelale kavramları açıklanmıştır. Araştırma sahasının özellikleri bölümünde ise Kocaeli ile Nüzhetiye (Döşeme) adlı köyün doğal ortam özelliklerine değinilmiştir. Amaç ve Yöntem kısmından hemen sonra çalışmanın sonuç bölümüne geçilmiştir. Burada Nüzhetiye şelalesi sunduğu doğal güzelliklerin yanı sıra flora ve fauna çeşitliliği ile bölgeye has endemik çeşitleri ender bir yer olduğu anlatılmaktadır. Hemen akabinde yörenin tabiat yürüyüşü, trekking, oryantiring, botanik turizmi, yaban hayat (fauna) gözlemciliği, kuş gözlemciliği (ornitoloji), dağ turizmi (kaya ve şelale tırmanışı, baulder), foto

safari, macera turizmi, kamp karavan turizmi, açık alan aktiviteleri gibi turistik faaliyetlere uygun bir yer olduğu anlatılmıştır.

İkinci Günün 4. Oturum Değerlendirmesi (14:15-15:15): IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresinin ikinci günü olan 5 Kasım Cuma günü 4. oturumunu kongrenin ev sahibi Mersin Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölüm başkanı Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR yönetmiştir. Kongrenin bu oturumundaki bildirilerin konusu Covid-19 salgını ile Turist Rehberliği mesleği ve turizm sektörünü ilişkilendiren bildirimlerden oluşmuştur. Doç. Dr. Sevda BİRDİR tarafından sunulan “Covid-19’un Turizm ve Turist Rehberliğine Etkileri” isimli ilk bildiri salgının Turist Rehberliği mesleğini yapmakta olan ya da mesleğe yeni başlamış bütün turist rehberlerini etkilediğini vurgulamış ve salgın sürecinde birçok rehberin farklı sektörlerle yöneldiğini tespit etmiştir. Sonuç olarak pandeminin Turist Rehberliği mesleği üzerindeki en büyük etkisinin nitelikli rehberlerin mesleği bırakmaları olduğu vurgulanmıştır. Dr. Öğr. Üyesi Derya TOKSÖZ KILIÇ tarafından sunulan “Turist Rehberlerinin COVID-19 Salgınına İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi” başlıklı ikinci bildiri ise bu tür kriz durumları için meslek üst kuruluşu TUREB başta olmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığının rehberler için bir fon yaratması gerektiğini vurgulamıştır. Bu oturumdaki “Covid-19 Sonrası Destinasyon Seçimindeki Değişimler” başlıklı üçüncü bildiri Arş. Gör. Sinan CANA tarafından sunulmuştur. Bu bildiri Covid-19 pandemisi sürecinde ve sonrasında turizm arzına yönelik talebin daha çok alternatif turizm çeşitlerine yöneleceğini, kitle turizmi ürünlerine ilginin azalacağını ve niş pazarlara yönelik talebin yükseleceğinin öngörüldüğünü bildirmiştir. 2. Gün 5. oturumun “Pandemi Sürecinde Sanal Müze Deneyiminin Davranışsal Niyete Etkisi” isimli son bildiri yüksek lisans öğrencisi Gizem KAYAKIRAN tarafından sunulmuştur. Bildiri çalışması sanal müzelerde sunulan deneyimden elde edilen memnuniyetin gerçek zamanlı ziyaret etme isteği oluşturabileceğini ortaya koymuştur.

İkinci Günün 5. Oturum Değerlendirilmesi (15:30-16:30): Kongrenin 5 Kasım Cuma günü 5. oturumuna Ege Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölüm başkanı Doç. Dr. Serap ÖZDOL KUTLU başkanlık etmiştir. Kongrenin bu oturumunda diğer oturumlarda olduğu gibi belirli bir konuya yoğunlaşan bildirimler bulunmamaktadır. Bu oturumdaki 4 bildirimden üçü sunulmuş diğeri sunulmamıştır. Bu oturumdaki “Üniversite Öğrencilerinin Gösterişçi Tüketim Eğilimlerinin Belirlenmesi” ilk bildirim sunumu yüksek lisans öğrencisi Süleyman Can ASLAN tarafından yapılmıştır. Lisans eğitimi alan öğrencilerin gösterişçi tüketim eğilimlerini ortaya koymak amacıyla yürütülen çalışmanın sonucunda gösterişçi tüketim davranışının “statü, toplumsal etki, sosyalleşmek” faktörleri bağlamında lisans öğrencileri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Kongrenin bu oturumunda bulunan fakat sunulmayan ikinci bildiri ise “Türkiye’de 2019 Yılından Bu Yana Turizm ve Girişimcilik Alanında Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi” başlıklı bildirimdir. Türkiye’de 2019 yılından bu yana turizm alanında girişimcilik ile ilgili ulusal çapta yapılmış çalışmaları bibliyometrik analiz üzerinden derleyen çalışmada derlenen çalışmaların alternatif turizm türlerindeki girişim faaliyetlerini kapsayıcı şekilde artış göstermesi, turizm girişimciliğinin çeşitliliği ve gelişimi açısından önem taşıdığı vurgulanmıştır.

2. Gün 5. Oturumdaki “Turist Rehberliği Konulu Uluslararası Makalelere Görsel Haritalama Tekniği ile Panoramik Bir Bakış: Web Of Science Örneği” isimli üçüncü bildiri Dr. Öğr. Üyesi Serkan AYLAN tarafından sunulmuştur. Amacı turist rehberliği konulu uluslararası makalelerin entelektüel yapısını ortaya koymak olan araştırma, turist rehberliği alanının uluslararası düzeyde gelişimini görsel açıdan haritalandırıp anlaşılır bir dille sunmaktadır. Bu oturumun dördüncü ve son bildirisi Arş. Gör. Burhan ÇINAR tarafından sunulan “Turist Rehberliği Uygulama Gezilerinden Algılanan Beceri Edinimlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmadır. Temel amacı uygulama gezilerinden edinilen beceri algılamalarını incelemek olan çalışmada literatürde daha önce başka araştırmacılar tarafından tasarlanmış bir ölçme aracının

Türkçe uyarlama sürecinin ön test sonuçları sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre uyarlanan ölçme aracının ön test sonuçları ölçme aracının turist rehberliği öğrencileri örnekleminde oldukça yüksek güvenilirlik değerleri gösterdiği tespit edilmiştir. 5 Kasım Cuma günü yapılan 4. ve 5. oturumlarda sadece bir bildirin sunumu yapılmamış, bu oturumlarda bildiri sunucularından kaynaklanan hatalar dışında çevrimiçi kongre sürecinde herhangi bir teknik aksama ve sorun yaşanmamıştır.

İkinci gün 6. Son Oturum Değerlendirmesi (16:45-17:45):

Kongrenin 6. Oturumu 5 Kasım 2021 Cuma günü saat:16:45-17:45 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir. Oturumda üç bildiri sunulmuştur. Oturum Başkanı olarak önceden görevlendirilen Doç.Dr. Özlem GÜZEL hocanın aynı saatte bir açılışta görevlendirilmesi nedeniyle oturum başkanlığını Doç.Dr. Uysal YENİPİNAR üstlenmiştir.

Altıncı Oturumun İlk Bildirisinin Değerlendirilmesi: “*Silyon Antik Kentinin Kültür Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi*” olup, Dr. Öğr. Görevlisi Murat TAŞKIRAN ve Öğr. Gör. Gülbin İNCE tarafından hazırlanıp Gülbin İNCE tarafından sunulmuştur. Bildirinin amacı; Antalya'nın Serik ilçesinde yer alan Silyon antik kentinin kültür turizmi potansiyelini belirlemek, antik kentin kültür turizmi açısından güçlü, zayıf yönleri, tehdit ve fırsatlarını tespit etmektir. Bu amaç kapsamında öncelikli olarak literatür bilgileri incelenmiş ve kültür turizminin kavramsal çerçevesi ortaya konmuştur. Daha sonra, Serik ilçesinin Silyon antik kentinin konumu, kısa tarihi ve turizm potansiyeline dair verileri içeren bilgiler ele alınmıştır. Serik ilçesinin Silyon antik kentinin mevcut durumunun belirlenmesi için alan incelemesi yapılmıştır. Alanda gerçekleştirilen gezi ve incelemeler sonucunda Silyon antik kentinin kültür turizmi potansiyeli ortaya konulmaya çalışılmıştır. Literatür çalışmaları çerçevesinde kentin kültür turizmi açısından SWOT analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; Serik ilçesinin güçlü ve zayıf yanları ile fırsat ve tehditleri ortaya konmuş ve bu doğrultuda Silyon kentinin turizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak; kültür turizmi açısından önem arz eden antik kentler ve doğal alanlar korunabildikleri sürece turizm pazarında kalacaklardır. Bu kalıcılığın sağlanması için, özellikle bölgenin turizm yörelerindeki arazi kullanımı ve altyapı kararlarının gerek yerel gerekse merkezi yönetimlerce doğru olarak belirlenmesi ve planlanması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Planlama yapılmadığı takdirde, kazı çalışması yapılan kentlerde, altyapılarda kapasite üstü zorlamalar, doğal değerlerin yok olması tehlikesini de beraberinde getireceği bulgulanmıştır. Diğer yandan turizm gelirlerinden yerel halkın yararlandırılması gerektiği halde, yakın çevrede rafting turu organize eden firmaların bazılarının yabancı olduğu gözlenmiştir. Yabancı firmaların pek çoğunun da kendilerine ait otelleri olduğu için, kendi müşterilerine tur yaparak yerel halkın kazancını engellediklerine dikkat çekilmiştir. Oysaki turizmde yerel halkın gelir elde etmesi oldukça önem taşımaktadır. Çalışmada yabancı firmaların faaliyetlerinin kısıtlanması ya da çalışmalarına son verilmesinin turizmin gelişimi açısından alınacak tedbirlerden biri olarak önerilmiştir.

Altıncı Oturumun 2. Bildirisinin Değerlendirilmesi: “*Bir Kültür Rotası Olarak Pers Kral Yolu*” olup Farshad Shalforoush Khelejani tarafından hazırlanıp sunulmuştur. Yeni bir kavram olarak son yıllarda ilgi duyulan Kültür Rotası kavramı, tarih boyunca etkili olmuş ve günümüzdeki yaşama da yansıyan tarihi yolları tanımlamak için ortaya çıkmıştır. İnsanlığın gün geçtikçe değişen ve gelişen kültür mirası toplumun davranışlarına, alışkanlıklarına ve hayat tarzlarına yön vermektedir. Günümüz dünyasının mirası birtakım yollar ile rotalar sayesinde sürekli hareket halindedir ve kültür rotaları kavramının turizm çerçevesinde araştırılması büyük önem taşımaktadır. Anadolu bulunduğu konum itibarıyla iki ana kıtayı birbirine bağlayan, Mezopotamya'dan Ege'ye kadar birçok kültürün buluştuğu ve kaynaştığı bir coğrafyadır. Dolayısıyla Anadolu, İpek Yolu ve Baharat Yolu gibi birçok rotanın geçit alanıdır. Halen

Türkiye’de 21 Kültür Rotası mevcuttur. Bu rotalar, bu topraklarda yaşamış milletlerin günümüz Türkiye’sine mirasıdır. Ancak iki yüzü aşkın sene Anadolu’da hüküm sürmüş Perslerin mirası olan Pers Kral Yolu’nun yeri boş gözükmemektedir. Sınırlı olan tarihi kayıtlardan yola çıkarak Pers Kral Yolu’nun Anadolu içerisindeki bölümü tespit edilmiştir. Bu rota Efes, Sardes ve Gordion gibi önemli antik kentlerden geçmekte ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden geçerek Susa’ya doğru devam etmektedir. Başlangıçta siyasi amaçlarla şekillendirilen rotada, zamanla ticaret gelişmiş ve kültür değiş-tokuşu gerçekleşmiştir. Rota boyunca sağlanan güvenlik bunda çok etkili olmuştur. Bu özellikleriyle ICOMOS’un tanımlamasına göre Pers Kral Yolu bir Kültür Rotası’dır.

Altıncı Oturumun 3. ve Kongrenin Son Oturum Bildirisinin Değerlendirilmesi: “Türkiye’nin Yeni Müzeleri ve Erişilebilirlik” konusuna yer verilmiştir. Bildiri Hatice Sena Erkan tarafından hazırlanıp sunulmuştur. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) kuruluş yılı olan 1946’dan günümüze müzecilik tanımında değişiklikler yapmıştır, 2019 yılında önce sürdürdüğü yeni müzecilik tanımı ise şöyledir: “Müzeler geçmiş ve gelecek arasında önemli bir bağlantı sağlayan demokratik, kapsayıcı ve çok sesli alanlardır. İçinde bulunduğumuz zamandaki çatışmaları ve zorlukları anlamamızı ve tanımlamamızı sağlayarak toplum adına korumakla yükümlü oldukları eserleri ve örnekleri gelecek nesiller için güvence altına alır, her kesimden insanın bu kültürel mirasa erişimi için eşit haklar sağlar. Müzeler kâr amacı gütmeyiz. Katılımcı ve şeffaftır, insan haysiyetine toplumsal adalete, küresel eşitliğe ve küresel iyiliğe katkı sağlamak amacı ile çeşitli topluluklar için ve bu topluluklarla işbirliği içerisinde, dünya anlayışlarını toplar, korur, araştırır, yorumlar, sergiler ve geliştirir (icom.museum/en/news, 2019). Müzeler eserlerin toplanması, korunması, sergilenmesi açısından önem arz etmekle birlikte aynı zamanda her kesimden insanın ortak kültürel mirasa erişmesine olanak sağlamaktadır. Bu bakış açısından yola çıkarak müzelerin toplumun büyük bir kesimini oluşturan engelli bireyler için fiziksel açıdan ve engelli dostu uygulamalarla desteklenerek zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal açılardan erişilebilir olması bu araştırmanın odak noktası olacaktır. Araştırma kapsamında Türkiye’deki yeni müzeler erişilebilirlik yönünden incelenecektir, bu inceleme sonucunda mevcut durumun ortaya koyulması, bu alanda geliştirilmeler yapılması açısından önem arz edecektir, engelli bireylerin ihtiyaçlarına cevap veren erişilebilir müzecilik uygulamaları örnek oluşturacaktır. Toplumun her kesiminden insanların, turizm faaliyetlerine katılma hakkı vardır ve toplumun her kesiminden insanlar turizm faaliyetlerine, destinasyonlara, tesislere veya hizmetlere erişim konusunda eşit şartlara sahip olmalıdır. Turizm faaliyetlerine, destinasyonlara, tesislere veya hizmetlere erişim konusunda eşit imkânlarla sahip olmakta zorluk yaşayan kesimler bulunmaktadır ve bu kesimlerden birini engelli bireyler oluşturmaktadır. Engelli bireylerin turizm faaliyetlerine katılmalarını sağlamak için turistik ürünlere ve faaliyetlere fiziksel erişim sağlanmalı fakat bununla beraber, bu deneyimler engelli dostu uygulamalarla desteklenerek engelliler için zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal açıdan da erişilebilir kılınmalıdır. Bu bağlamda, müzelerin çeşitli açılardan erişilebilir olması büyük önem taşıdığından, bu çalışmada Türkiye’de 2010 yılından günümüze değin açılmış olan müzeler erişilebilirlikleri yönünden değerlendirilecek, erişilebilir müzecilik ve sürdürülebilir turizm konularında iyi uygulamalar ve iyileştirilmesi gereken noktalar açısından örnekler sunulacaktır.

2022 Yılı V. Turist Rehberliği Kongresini Hangi Fakülte’nin Düzenleyeceği Kararının Verilmesi: Kongrenin birinci günü sonunda V. Ulusal Turist Rehberliği Kongresini düzenlemek isteyen Fakülte ve Turist Rehberliği Bölümlerinin mail ve whatsapp üzerinden bildirmeleri önerilmiştir. Öneriye üç fakülte yanıt vermiştir. Pamukkale Üniversitesi, İskenderun Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümleri. Kastamonu üniversitesi 2023 yılında düzenlemek istediğini belirtmiştir. İki bölüm arasında karar verebilmek için, Kongreye katılan Turizm Rehberliği Bölüm Başkanlarından bir danışma

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi Değerlendirmesi 4-5 Kasım-2021-Mersin

kurulu oluşturulmuştur. Karar kurulun oybirliği ile alınmış ve 2021 yılı V. Ulusal Turist Rehberliği Kongresini Pamukkale Üniversitesi, Turizm Rehberliği Bölümü'nün yürütmesine karar verilmiştir. Kongrenin son konuşmasını kongrenin ev sahipliğini yürüten Turizm Rehberliği Bölüm Başkanı Doç. Dr. Uysal YENİPİNAR yapmıştır. YENİPİNAR kongrede sunulan bildiri sayıları ve konuları özetleyip, bir sonraki kongreyi gerçekleştirecek olan Pamukkale Üniversitesine başarılar dilemiştir. Kongre programı Mersin ili tanıtım videosu eşliğinde Mersin şiiiri dinletisi ile sona ermiştir.

IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi, 2021 yılı 4 ve 5 Kasım tarihlerinde iki gün olarak, Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümünce düzenlenmiştir. Kongre COVID-19 salgını tehlikesi tam olarak geçmediği için çevrimiçi olarak düzenlenmiştir. Kongrenin başarısı büyük ölçüde takım çalışmasına bağlı olmuştur. Başta Mersin Üniversitesi Rektörlüğü olmak üzere, Turizm Fakültesi Dekanlığı kongremize destek vermiştir. Dekanımız Prof. Dr. Ahmet ATASOY başlangıç aşamasından kongre sonuna kadar bizimle yazışmalar, ihtiyaçlar, haberleşmeler, sertifikalar, iletişim vb. konularını yakından takip edip kolaylıklar sağlamıştır. Turizm Rehberliği Bölümü Araştırma Görevlileri, Burhan ÇINAR ve Yusuf Çağrı YURTSEVEN iletişim ve yazışmaları gerçekleştirdiler. Bölüm akademisyenleri ve yüksek lisans öğrencilerimiz bildirimleri ile kongreye katılımcı olmuşlardır. Bildirimlerini sundukları halde oturumları izlemeye devam eden konuk katılımcılarımıza, Kongre süresince kongreyi son günün, son dakikasına kadar izlemeye devam eden Mersin Turizm Rehberliği öğrencileri ve akademisyenlerimize ilgi ve destekleri için çok teşekkür ediyorum. Konuk akademisyenler ve öğrencilerimiz sunumların aktif katılımcısı ve izleyicisi olduğu gözlenmiştir. Çünkü oturum sonlarında sunum yapan akademisyenlere konuyla ilgili ilginç sorular yöneltilmiştir. Bu durum öğrencilerimizin ve genç akademisyenlerimizin Turist rehberliği akademisyenlerini ve çalışmalarını ilgiyle takip ettikleri anlamına gelmektedir. Bu gözlem bildiri sunan akademisyenleri, katılımcıları ve biz kongre organizasyonunu gerçekleştirenlerin yorgunluklarını alıp mutlu etmiştir. Tüm katılımcılarımıza teşekkür ediyoruz.

Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi
Turizm Rehberliği Bölümü ve
Anabilim Dalı Başkanı
Doç.Dr. Uysal YENİPİNAR